

ENROTLLA'T

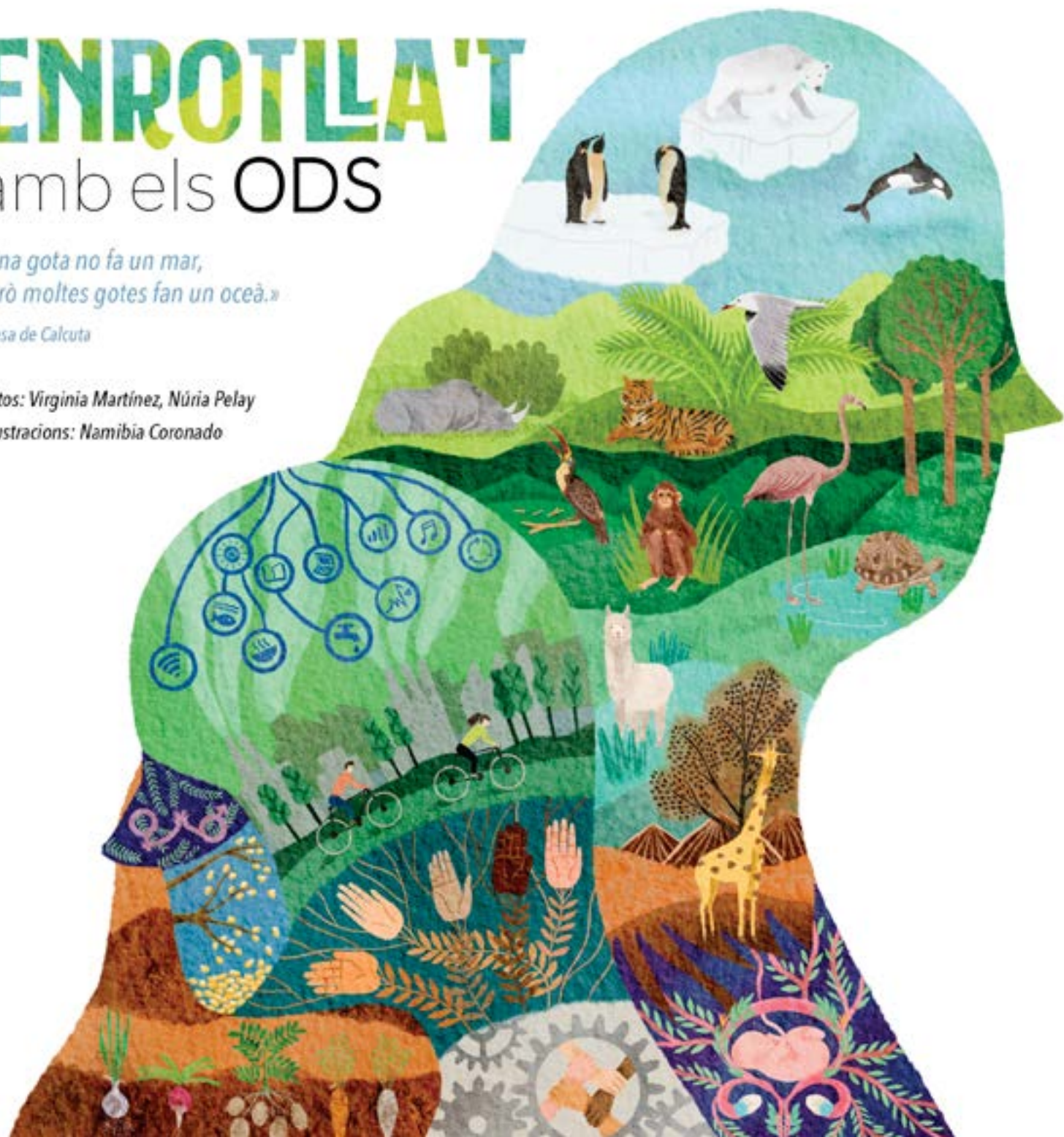
amb els ODS

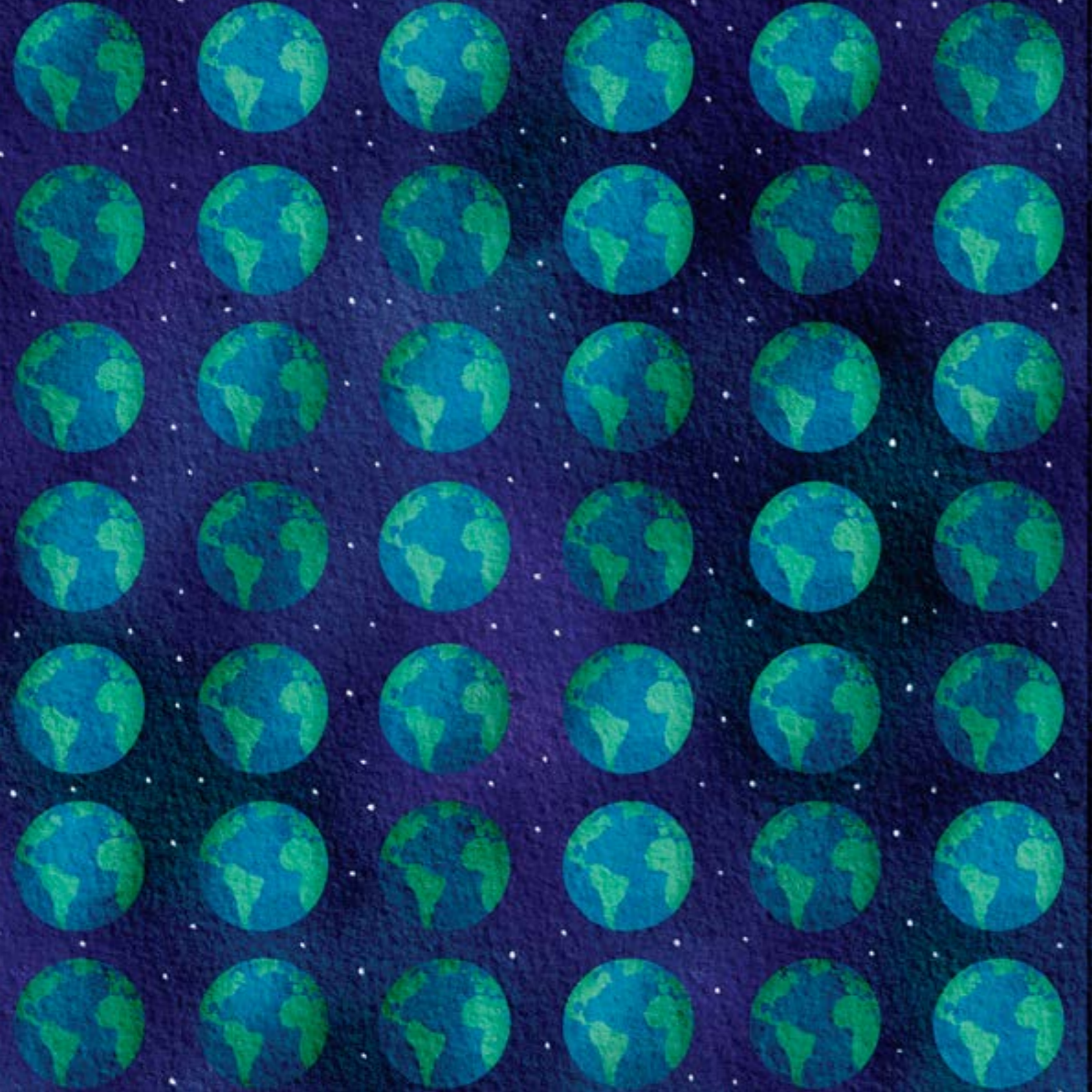
*«Una gota no fa un mar,
però moltes gotes fan un oceà.»*

Teresa de Calcuta

Textos: Virginia Martínez, Núria Pelay

Il·lustracions: Namibia Coronado

ENROTLLA'T

amb els ODS

Textos: Virginia Martínez i Núria Pelay

Il·lustracions: Namibia Coronado

Trobareu material pedagògic addicional a:

www.enrotllatambelsods.wordpress.com

Edita:

Sindicalistes Solidaris

*Rambla del Raval 29-35 baixos - 08001 Barcelona
Tel.: 93 412 13 27 · www.sindicalistessolidaris.org*

sindicalistes@sindicalistessolidaris.org

Amb el suport de:

Textos i material pedagògic:
*Virginia Martínez
Núria Pelay*

Il·lustració: *Namibia Coronado*

Correcció lingüística: *Magda Gascon*

Coordinació:
*Javier Martínez
Núria Pelay*

Disseny i maquetació: *Namibia Coronado*

Impressió: *Vanguard Gràfic*

Dipòsit legal: *B 22058-2020*

Barcelona, desembre de 2020

En pins, en tanques publicitàries, a la televisió, en documents oficials...

arreu trobem un dònut de coloraines que ens crida l'atenció, però sovint ens costa treure l'entrellat del seu significat. Aquest cercle multicolor ja fa uns anys que va entrar a les nostres vides i ha vingut per quedar-s'hi. A hores d'ara, ja sabeu que us parlem del símbol dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, oi?

El mes de setembre de 2015, Nacions Unides va fer un pas endavant adoptant l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, que s'articula en aquests 17 objectius interconnectats, coneguts popularment per les seves sigles, ODS. Aquesta Agenda és integral i multidimensional i interpel·la a tothom per assolir-la. Els i les joves són part important –imprescindible!– d'aquest procés i **Enrotlla't amb els ODS** vol ser una eina al seu servei. Per això, el darrer capítol d'aquest llibre va dedicat a tots ells, veritables protagonistes del futur de la humanitat i del planeta que habitem.

A Enrotlla't amb els ODS, ens volem endinsar en aquests Objectius i donar-los a conèixer entre els més joves. De nou, de la mà de les il·lustracions de Namibia Coronado i aquesta vegada a través de frases d'un grapat de personatges diversos, volem aprofundir en allò que podem fer per erradicar la pobresa i la fam, donar accés a la salut i a l'educació a tothom, abolir les desigualtats, millorar el medi ambient, tenir societats, ciutats i poblacions més sostenibles, acabar amb les discriminacions de gènere i tenir un món en pau i justícia.

Juntament amb el llibre que teniu a les mans, hem confeccionat un material pedagògic que podeu trobar a www.enrotllatambelsods.wordpress.com; hi trobareu tot un recull d'eines que us ajudaran a treballar a les aules i a casa en tots els reptes que ens obren els ODS i a conèixer una mica més els personatges que us proposem en cadascun d'ells.

No volem acabar aquesta breu introducció sense agrair a el suport a tohom qui ha fet possible aquest llibre, en especial a la Cristina i la Lali, de la Diputació de Barcelona, que en tot moment ens han acompanyat en aquest viatge apassionant i enriquidor per a nosaltres com ha estat **l'Enrotlla't amb els ODS**.

OBJECTIUS de DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Fi de la pobresa

Malgrat que l'economia mundial segueix creixent, segons Nacions Unides l'any 2018 més de 1.000 milions de persones vivien amb menys d'un euro al dia, i prop de 2.800 milions, gairebé la meitat de la població mundial, amb menys de dos euros. A més a més, el canvi climàtic, els conflictes bèl·lics i la inseguretad alimentària exigeixen esforços addicionals per treure les persones de la pobresa. Mentre es mantingui aquesta realitat, la població afectada es veurà esperonada a la migració cap a altres àrees a la recerca d'una vida digna. Les migracions ara tenen raons econòmiques, polítiques i també climàtiques.

A casa nostra, tenir un lloc de feina remunerat no implica necessàriament deixar de ser pobre, i en un 15% de les llars amb almenys una persona treballant es viu sota el llindar de pobresa.

La pobresa no és natural: la crea l'home i es pot superar i erradicar mitjançant accions dels éssers humans. Erradicar-la no és un acte de caritat, és un acte de justícia social.»

Nelson Mandela

2

Fam zero

El món produeix prou aliments perquè no es pateixi fam enlloc. L'augment de la producció agrícola i el creixement econòmic han fet disminuir el nombre total de persones desnodrides, però la falta d'equitat en el repartiment dels aliments, la degradació i la sobreexplotació del medi ambient, el canvi climàtic i els desastres naturals han provocat un abandonament dels camps de cultiu en els països menys desenvolupats. Així doncs, ha augmentat la fam en aquestes zones mentre que als països rics cada vegada trobem més persones amb sobrepès i obesitat.

Si donem suport als petits camperols, fomentarem un accés igualitari a la terra, a la tecnologia i als mercats, minvarà la gana i els pagesos, ramaders i pescadors tindran uns ingressos dignes i, paral·lelament, es protegirà el medi ambient.

*«Hi ha suficiència al món per a les necessitats de l'home, però no per a la seva cobdícia.»
«Si tots ens limitéssim a consumir el que necessitem, no hi hauria pobresa ni fam.»*

Mohandas Gandhi

3

Salut i benestar

S'han fet grans avenços en el camp de la ciència que han fet augmentar l'esperança de vida i disminuir les taxes de mortalitat infantil, de morts per malalties com el VIH o la malària i de dones a causa del part. Però la situació no és igual a arreu del món: la diferència entre els països amb més i menys esperança de vida és de 31 anys. Néixer en un país ric o pobre pot suposar el doble de possibilitats que un infant mori abans dels 5 anys.

El bon manteniment de l'estat físic i mental millora la qualitat de vida de la població i permet un desenvolupament personal holístic complet. El finançament eficient dels sistemes de salut, la millora del sanejament, la disminució de la contaminació ambiental, una bona salut sexual reproductiva i l'augment de l'accés als serveis mèdics poden salvar moltes vides.

*«Vaig veure una dona que cridava, duia un nadó al coll i era mort.
Duta per la desesperació, li havia fet un biberó amb aigua de mar i l'havia matat.»*

Elisabeth Eidenbenz

4

Educació de qualitat

Més de 265 milions de nens i nenes al món no estan escolaritzats. Una educació de qualitat és imprescindible per millorar les seves vides i assolir un desenvolupament sostenible; si el progrés educatiu s'atura, la pobresa es fa endèmica i no hi ha creixement social. Tota societat està condemnada a un retard socioeconòmic si no ofereix als seus infants una educació igualitària i inclusiva.

És necessari garantir una formació permanent i innovadora al llarg de tota la vida d'una persona perquè així es milloren les seves condicions de vida i pot accedir a un futur més digne tot eliminant les diferències tant entre gèneres com socials.

«El currículum? Els sabers bàsics per a la humanitat: comunicació, cultura, ciència, salut, ciutadania i creativitat són l'aliment de la fam de formació humana de la infància, des del primer moment.»

«Per aconseguir allò que la humanitat reclama de l'educació, cal una escola, una comunitat decidida, planificada i estructurada democràticament, amb la participació de tots els seus membres.»

Marta Mata

5

Igualtat de gènere

Arreu del món les dones fan la major part del treball no remunerat. Les dones dediquen 4 hores i 25 minuts de mitjana a la cura de tercers i a les tasques de la llar; per contra, els homes només hi dediquen 1 hora i 23 minuts. Milions de dones són víctimes de la mutilació genital, de l'explotació sexual forçosa i 750 milions de nenes són obligades a contraure matrimoni abans dels 18 anys. Per aconseguir un món més pacífic, just i sostenible cal garantir la igualtat d'oportunitats i de tracte de les dones i erradicar totes les formes de discriminació i violència per raons de sexe. L'accés de les dones a l'educació, a l'atenció mèdica, a una feina digna, i la seva representació en els àmbits de decisió són un impuls cap a economies sostenibles i justes que beneficien la societat i la humanitat.

L'empoderament de les dones i les nenes té un efecte multiplicador i ajuda a promoure el creixement econòmic i el desenvolupament.

*«No hi ha cap lluita que pugui tenir èxit sense la participació de les dones braç a braç amb els homes.
Hi ha dos poders al món; un és l'espasa i l'altre és la ploma.
Hi ha un tercer poder més fort que aquests dos, el de les dones.»*

Malala Yousafzai

6

Aigua neta i sanejament

La quantitat i qualitat de l'aigua és part essencial del nostre món i marquen directament el present i el futur de la població que no hi té accés. Disposem de prou aigua dolça, però, com que està contaminada, les reserves minven progressivament, es posa en perill el cicle hídic i, amb ell, el creixement econòmic, la salut pública, la seguretat alimentària i l'accés a l'aigua potable, empobrint gran part de la població mundial. Tot plegat, dificulta les oportunitats d'anar a l'escola de la canalla de les famílies pobres d'arreu del món.

També, per evitar la pobresa, la fam, la desnutrició i l'ampliació de la bretxa de gènere és imprescindible millorar l'accés a l'aigua apta per al consum i la gestió racional dels ecosistemes.

NO AL TRANSVASAMENT

«La mort del Delta està programada, perquè la planificació hidrològica no té criteris ambientals, sinó productius de llum i de regadius. S'obliden que dins la plataforma deltaica hi viuen 60.000 persones. I això fa anys que ho denunciem.»

Manolo Tomàs

LO RIU ÉS VIDA

7

Energia assequible i no contaminant

Les economies en vies de desenvolupament augmenten la demanda energètica més i més cada dia; això, juntament amb la gran quantitat d'energia que s'ha d'invertir per minimitzar els residus i contaminants existents, fan insostenible l'actual model de consum a arreu. Canviar-lo avançant cap a energies renovables i no contaminants i un consum responsable és imprescindible per minimitzar-ne els afectes devastadors. L'accés universal a l'energia és fonamental en la transició cap a una economia més respectuosa amb el medi ambient i per a la millora de la qualitat de vida de la població més pobre.

L'eficiència energètica en sectors com la calefacció i el transport i l'ús de fonts renovables, creen comunitats més sostenibles i inclusives i reforcen la resiliència davant de problemes ambientals com el canvi climàtic.

«La contaminació no és res més que el producte de la inconsciència de l'home pel que fa a l'ús de recursos.»

«La dicotomia entre desenvolupament i sostenibilitat és falsa. Sense planeta, no hi ha economia que valgui.»

Al Gore

8

Treball digne i creixement econòmic

El creixement econòmic desigual i la taxa insuficient de creació d'ocupació ofereixen a les treballadores i treballadors llocs de treball de poca qualitat i els exposa a situacions abusives i a l'explotació, negant-los el dret a compartir el progrés. A això cal sumar-hi situacions no previsible, com les conseqüències de la síndrome de la covid-19, que ha destruït 400 milions de llocs de treball durant el primer semestre de 2020. Un nivell de vida adient és un dret humà fonamental i la base de tota societat democràtica. La creació d'ocupacions productives i innovadores de qualitat garantint els drets laborals, estenent la protecció social i respectant el medi és una obligació de totes les economies: el treball és un dret i no pot ser un privilegi.

El creixement econòmic sostenible, sòlid i inclusiu genera més recursos per crear més llocs de treball digne i enforteix el futur de la humanitat. Per seguir el ritme de creixement de la població cal crear, d'aquí a 2030, 600 milions de llocs de treball: 40 milions cada any.

«Quan els treballadors fan vaga, no és que no vulguin treballar, sinó que volen fer-ho en millors condicions.»

Francesc Layret

Indústria, innovació i infraestructures

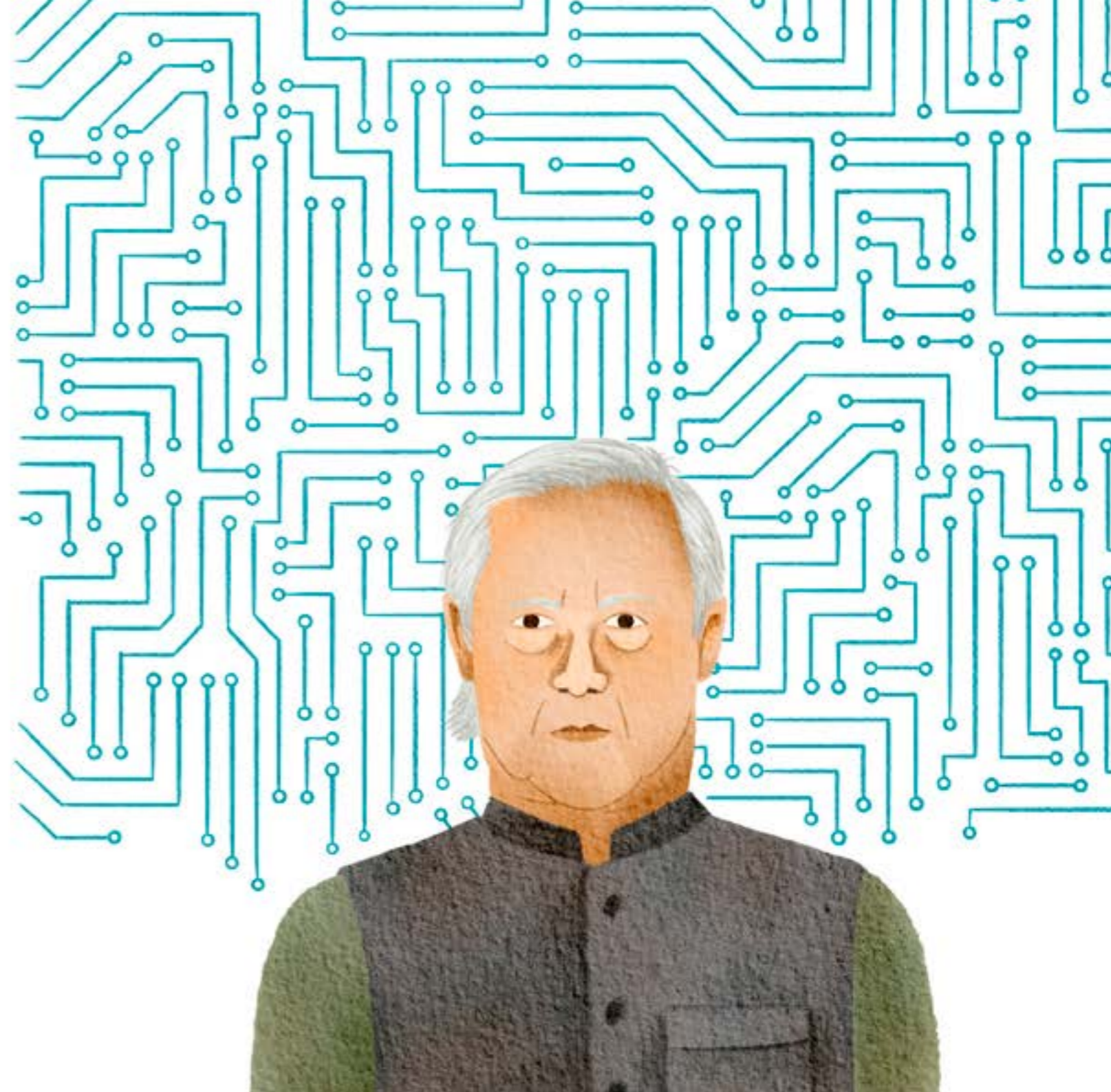
Podem pensar que el menjar és imprescindible per viure però, i internet? Doncs també és un factor important per millorar la vida de la gent; les infraestructures i les noves tecnologies són fonamentals per obtenir un desenvolupament sostenible: empoderen les societats, fomenten l'estabilitat social i aconseguen ciutats més resistents al canvi climàtic. El sector manufacturer ocupa 500 milions de persones arreu del món i és un important impulsor del desenvolupament econòmic i de l'ocupació, però als països en desenvolupament genera molt poc valor afegit. La incorporació de la tecnologia i d'internet l'augmentaria.

El progrés tecnològic proporciona infraestructures resilents i condueix a la industrialització eficaç, augmenta els recursos i l'eficiència energètica per assolir la sostenibilitat.

«Hem d'aconseguir que tots els pobres tinguin menjar i internet.»

Muhammad Yunus

10

Reducció de les desigualtats

Malgrat que la diferència d'ingressos entre països s'ha pogut reduir, aquesta ha augmentat dins dels mateixos Estats, i segueixen existint desigualtats i grans disparitats en l'accés als serveis sanitaris i educatius i a altres béns productius. El creixement econòmic no és suficient per reduir la pobresa si aquest no és inclusiu ni té en compte les tres dimensions del desenvolupament sostenible: econòmica, social i ambiental. El treball digne, l'educació, la seguretat al lloc de treball i la protecció social són eines bàsiques per minvar les desigualtats interiors per raons de sexe, raça, discapacitat funcional, etc., amb especial atenció a les necessitats de les poblacions desfavorides i marginades.

En un món cada vegada més global cal afavorir la presència i decisió al Fons Monetari Internacional (FMI) dels països en vies de desenvolupament i afavorir-ne les exportacions.

«Com més obeïem, pitjor ens tractaven. Aquell dia jo estava fatigada, molt cansada. I farta de cedir.»

Rosa Parks

Ciutats i comunitats sostenibles

Les ciutats són l'avantguarda humana, capaces d'impulsar el progrés social i econòmic, però també l'exclusió i la marginació. El món ha experimentat un creixement urbà sense precedents que exigeix planificació i gestió perquè els espais urbans del món siguin més inclusius, segurs, resilents i sostenibles. Són molts els problemes que apareixen perquè siguin espais habitables i continuïn generant ocupació i riquesa sense pressionar la terra i els recursos: trànsit, especulació, manca d'habitatge i de serveis bàsics, atrotinament de la infraestructura, recollida i gestió segures dels residus...

Les ciutats han de racionalitzar els seus recursos i reduir la contaminació i la pobresa perquè siguin font d'oportunitats, facilitant l'accés als serveis bàsics com l'energia, l'habitatge i el transport.

«Si empastifeu el vostre campament, morireu dins la vostra pròpia brutícia.»

Gran cabdill Seattle

Consum i producció responsable

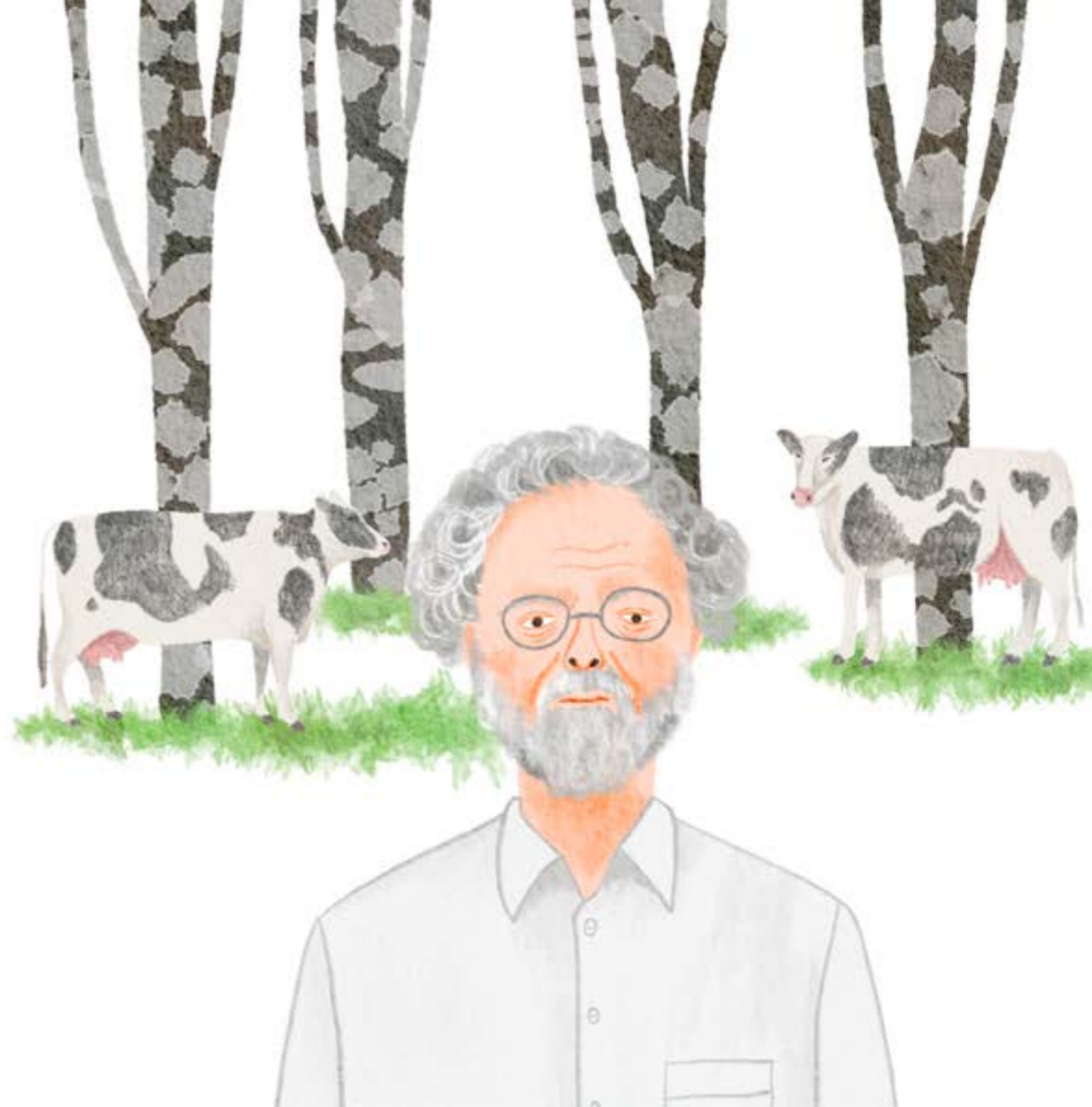
L'ésser humà utilitza gairebé un terç de les terres disponibles per proveir-se d'aliments, llavors, fibres, fusta, energia i cobrir les necessitats derivades del creixement de la població. Però és impossible mantenir uns nivells de temperatura segurs si no hi ha, també, una transformació del model de producció d'aliments i de la gestió dels sòls i les terres del planeta: el productor ha de fer més i millors coses amb menys recursos, i lluitar contra la degradació i la contaminació per assolir una millor qualitat de vida per a tothom.

Alhora, el consumidor ha de ser conscient que els seus hàbits de compra tenen un cost ambiental, ja que hi ha pràctiques agrícoles que degraden els sòls. Però les nostres compres també tenen un important cost social; consumir productes amb un valor afegit que fomentin una economia social i responsable és el camí. Cal informar-se i escollir responsablement a través de l'etiquetatge i les normes d'ús.

«La Fageda és una organització que integra 310 persones (el 60% de les quals amb discapacitat) que desenvolupen una àmplia varietat d'activitats: una granja de vaques, una fàbrica de làctics i gelats, un obrador de melmelades, jardineria, servei d'atenció al visitant... El nostre èxit més important ha estat poder oferir un treball digne a totes les persones amb malalties mentals o discapacitat intel·lectual de la nostra comarca, la Garrotxa.»

Cristóbal Colón Palasí

Acció pel clima

El canvi climàtic afecta, entre d'altres, els quatre pilars de la seguretat alimentària: disponibilitat (rendiment i producció), accés (preus i capacitat per obtenir aliments), utilització (nutrició i preparació d'aliments) i estabilitat (alteracions de la disponibilitat). Un grau més elevat d'escalfament del planeta condueix a condicions climàtiques més adverses i hi influeixen la disponibilitat de l'aigua, les migracions i els conflictes. El món viu per sobre de les seves possibilitats i algunes àrees ja pateixen el canvi climàtic, de fet, a hores d'ara, ja es parla d'emergència climàtica.

L'adopció d'iniciatives coordinades per fer front al canvi climàtic pot suposar la millora simultània de la terra, la seguretat alimentària i la nutrició, a més d'ajudar a eliminar la fam.

«Hem de resoldre els problemes i intentar aturar les conseqüències del canvi climàtic. No ens podem permetre ni un sol dia més sense mesures.»

Greta Thunberg

Vida submarina

L'any 2050, s'estima que la població mundial arribarà a 10.000 milions de persones. Els oceans i els mars tenen un enorme potencial per alimentar-los. Per a la preservació del funcionament natural de l'ecosistema marí, els seus recursos i la reducció de la sobreexplotació pesquera, és fonamental una gestió prudent que respecti el medi i les treballadores i treballadors que ho fan possible. Donar més accés a les comunitats pesqueres als recursos i a les preses de decisió és compartir la riquesa del mar de manera més equitativa, reduir la migració urbana i preservar la vitalitat marítima. Si usem la mar com el cubell de la brosa estem posant en escac i mat el nostre futur.

La pesca tradicional respecta l'ecosistema, aporta aliments de qualitat i saludables, i suposa el manteniment de llocs de treball dignes.

«L'oceà sempre ha servit, des que la humanitat és humanitat, com a cubell de les escombraries, abocador dels continents, per dir-ho d'alguna manera, tot va a parar allà, sempre hi ha hagut la idea que el mar s'ho empassa tot i ho depura tot i no és veritat. Ara, en alguns llocs s'arriba ja a situacions límit, la mar ja no pot digerir més i hi ha un deteriorament dels ecosistemes.»

«No es pensa que la salut dels oceans assegura la salut de la planeta Terra.»

Josefina Castellví

Vida terrestre

Els impactes intensius de l'agricultura, la sobreexplotació de l'aigua i el sistema de producció d'aliments (que ha fet incrementar la població fins als 7.700 milions de persones) han agreujat l'erosió dels sòls i reduït la quantitat de matèria orgànica del terreny. La destrucció dels boscos, les enormes emissions dels ramats i les pràctiques agrícoles intenses empitjoren la resposta davant de la crisi climàtica. Millorant la gestió forestal, tenint cura del carboni orgànic als sòls, conservant i restaurant els ecosistemes i els terres degradats i reduint la desforestació aconseguiríem una producció alimentària perdurable.

La contaminació, les grans infraestructures sense corredors verds, la caça sense control i el comerç il·legal posa en greu perill la supervivència de moltes espècies i la biodiversitat que ens garanteix l'equilibri i supervivència del planeta.

«Hi ha un assumpte que destaca innegablement com una de les majors amenaces per a la seva supervivència: el tràfic il·legal de fauna salvatge. Si no fem alguna cosa avui, podríem enfrontar-nos a un món on milers i milers d'espècies desapareixeran. Mai tornaran. No obstant això, hi ha alguna cosa que encara podem fer avui, però comportarà l'esforç unit de tothom per fer-ho possible.»

Jane Goodall

Pau, justícia i institucions sòlides

El bon govern es basa en l'estat de dret, la pau, els drets humans i l'eficàcia de les institucions, que són peces cabdals per al desenvolupament sostenible. Mentre algunes regions gaudeixen de nivells estables de pau i seguretat, d'altres viuen permanentment en el conflicte i la violència. Delictes, explotació, tortura, violència sexual, tràfic d'armes, persones refugiades, migracions... són fenòmens generalitzats als Estats fallits que s'estenen a la resta per la globalització i afecten el creixement econòmic.

Aquests problemes han de ser abordats per societats coordinades, pacífiques i inclusives, amb justícia per a tothom i institucions eficaces i responsables que rendeixin comptes a tots els nivells per trobar solucions duradores als conflictes i a la inseguretat.

«Al segle XI totes les autoritats de Catalunya es van reunir en una ciutat de França –aleshores Catalunya– per a parlar de pau, al segle XI... pau al món i contra, contra, contra les guerres, la inhumanitat de les guerres (...).»

Pau Casals

Aliances per aconseguir els objectius

El desenvolupament sostenible requereix la construcció d'aliances inclusives entre els governs, el sector privat i la societat civil sobre principis i valors que situen la gent i el planeta al centre de totes les polítiques. Aquestes aliances són necessàries a tant a escala global com regional, nacional i local. Tot i que la cooperació al desenvolupament va augmentar el 66% entre el 2000 i el 2014, les crisis humanitàries provocades per conflictes o desastres naturals continuen demanant més recursos i ajuda financera. També es requereix aquesta assistència per estimular el creixement i l'intercanvi comercial –amb aranzels baixos– mitjançant energia sostenible, infraestructures, transport, tecnologies de la informació i comunicacions.

Només si som capaços de posar-nos al lloc dels altres, d'empatitzar i mediar davant del conflicte, podrem arribar a acords per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

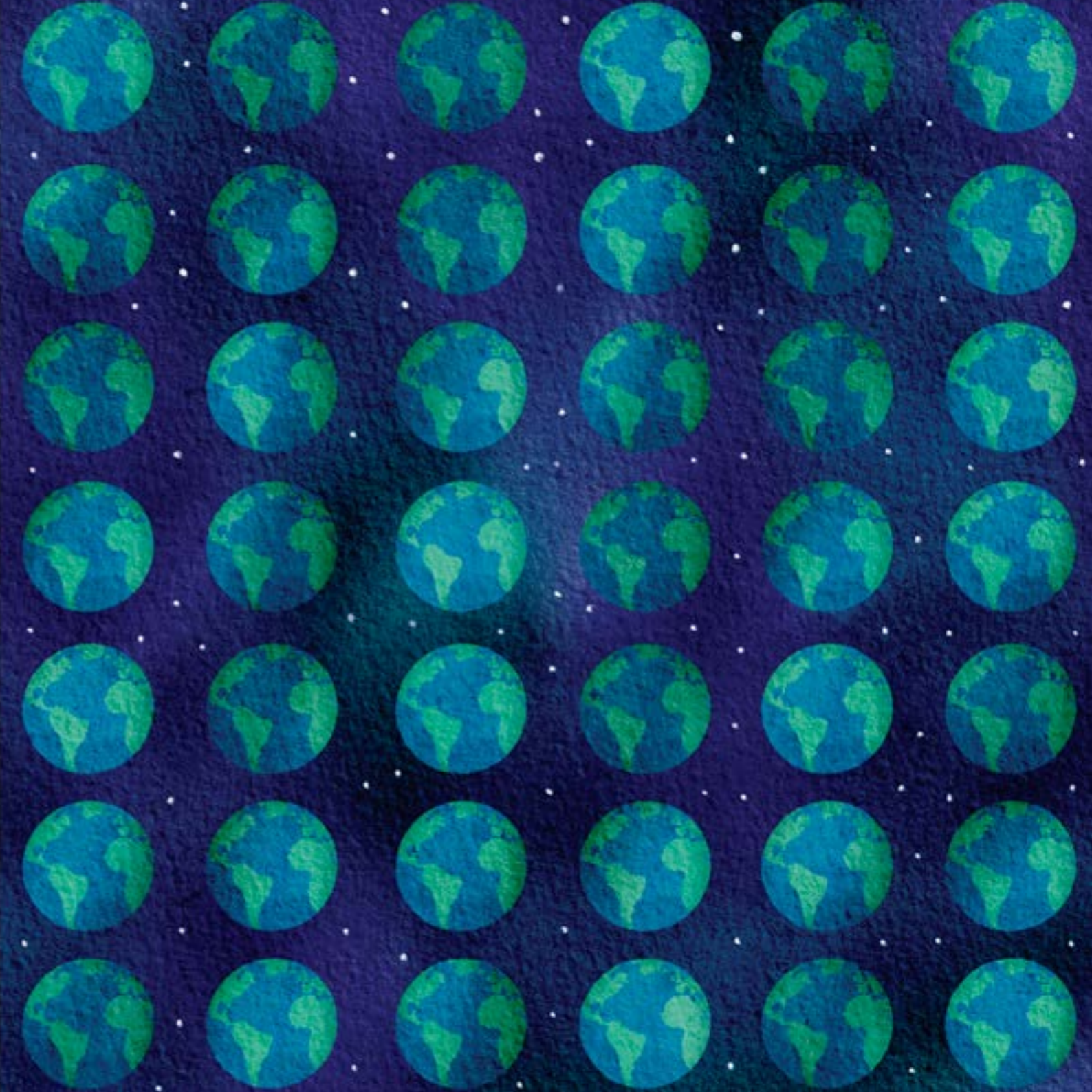
Nosaltres i només nosaltres tenim a les nostres mans evitar la destrucció del planeta, fer un món més habitable, incliusiu i harmònic, sense fam ni pobresa, lluny de discriminacions de tota mena, amb igualtat d'oportunitats per a tothom. Però això no ho podem fer sols: cal teixir aliances.

Nosaltres

Trobareu material pedagògic adicional a:

www.enrotllatambelsods.wordpress.com

Sí, una gota és minúscula; no farà mai un mar, però moltes gotetes fan un oceà. I tots nosaltres som aquelles petites gotes que si s'uneixen ho poden tot, fins i tot moure muntanyes. Si ens unim, teixim aliances, empatitzem i treballem plegats, podem llaurar un futur més equitatiu i salvar el planeta.

Sindicalistes Solidaris també vol ser una gota més en aquest camí que hem de fer junts cap a un món més sostenible, lliure de pobresa, sense discriminacions, equitatiu i on la pau sigui el pa de cada dia per a tothom.

Apa, Enrotlla't amb els ODS i sigues tu també aquesta gota necessària per fer un món millor. L'esforç val la pena. Ja ho veuràs! Som-hi!

Edita:

Amb el suport de:

